

14.09.2017

PL 30, 41161 TIKKAKOSKI, puh. 0299 800, faksi 0299 291 929

SOTILASILMAILUN LENTOTURVALLISUUSTUTKINTA

Tällä sotilasilmalumääräyksellä asetetaan vaatimukset sotilasilmalussa tapahtuneiden onnettomuuksien, vakavien vaaratilanteiden ja vaaratilanteiden tutkimiselle sekä tutkinnan tulosten perusteella edellytettävälle toimenpiteille.

Määräyksen antamisen peruste:

Laki sotilasilmaluonnettomuuksien tutkinnasta (526/2011) 11 §
Ilmailulaki (864/2014) 6 §

Voimassaoloaika:

1.10.2017 lukien toistaiseksi

Kumoo:

HF1674 ILMAVE PVHSM OPERATIIVINEN ALA - SOTILASILMAILUN LENTOTURVALLISUUSTUTKINTA (Ilmavoimien esikunnan lentoturvallisuustoimiston PAK I 1:2 Sotilasilmalum lentoturvallisuustutkinta 64/12.25.1/D/1, 24.6.2004)

Siirtymäsäännökset:

katso luku 3

SISÄLLYSLUETTELO:

MÄÄRITELMÄT	3
1 LENTOTURVALLISUUSTUTKINNAN TARKOITUS	7
2 LENTOTURVALLISUUSTUTKINTA SOTILASILMAILUSSA.....	7
2.1 Onnettomuudesta, vakavasta vaaratilanteesta, vaaratilanteesta ja poikkeamasta ilmoittaminen	7
2.2 Lentoturvallisuustutkinnan yleiset periaatteet	8
2.3 Tutkintaryhmän asettaminen	9
2.4 Tutkintaryhmän toiminnasta	9
2.5 Lentoturvallisuustutkinnan päätöskäsittely	10
2.6 Tutkintaselostus.....	10
2.7 Lentoturvallisuustutkintojen toimenpidekäskyt.....	10
3 SIIRTYMÄSÄÄNNÖKSET	11
4 POIKKEUKSET	11

MÄÄRITELMÄT

Erikoisjoukkojen ilmailu tarkoittaa laskuvarjotoimintaa, nopeaa jättö- ja noutotoimintaa sekä materiaalinpudotustoimintaa.

- **Laskuvarjotoiminta** tarkoittaa lentoturvallisuustutkinnan näkökulmasta toimintaa, jonka katsotaan alkavan siitä hetkestä, kun hyppääjä tarkastaa hyppyvarustuksen ennen varustuksen päälle pukemista, ja päättyvän siihen, kun hyppääjä on hypyn jälkeen riisunut hyppyvarustuksen maassa tai hypyn jäätyä toteutumatta hyppymiehistö on poistunut ilma-aluksesta.
  - Hinausvarjokoulutuksessa laskuvarjotoiminnan katsotaan alkavan siitä hetkestä, kun hinausköysi on kiinnitetty koulutettavan valjaisiin, ja päättyvän siihen, kun koulutettava on riisunut valjaat ja päässyt pelastusveneeseen.
- **Nopealla nouto- ja jättötoiminnalla** tarkoitetaan erikoisjoukkojen henkilöiden tai/ja materiaalin noutamista kohdealueelta ilma-aluksella tai jättämistä kohdealueelle ilma-aluksesta. Ilma-aluksena käytetään yleensä toimintaan soveltuvia helikoptereita. Kiinteäsiipisillä ilma-aluksilla suoritettava nouto- ja jättötoiminta on lähinnä toimintaa taktisilla laskeutumisalueilla (Tactical Landing Zone, TLZ).
- **Materiaalinpudotustoiminta** tarkoittaa toimintaa, jonka katsotaan alkavan siitä hetkestä, kun hyppymestarit tarkastavat pudotusta varten valmistellun materiaalin ennen pudotuslentoa, ja päättyvän siihen, kun materiaalivarjo on pudotuksen jälkeen irrotettu pudotettavasta materiaalista tai suorituksen jäätyä toteutumatta hyppymestarit ovat poistuneet ilma-aluksesta materiaali mukanaan.

Lennätystoiminta tarkoittaa lentoturvallisuustutkinnan näkökulmasta toimintaa, jonka katsotaan alkavan siitä hetkestä, kun miehittämättömän ilma-aluksen tai lentolaitteen laukaisujärjestelmälle on annettu käynnistyskäsky tai lennokki irtoaa heittäjän kädestä. Lennätystoiminnan katsotaan päättyvän siihen, kun miehittämätön ilma-alus, lentolaite tai lennokki on lennon jälkeen pysähtynyt ja käyttöhenkilöstö on ottanut sen haltuun ja tehnyt turvalliseksi.

Lentotoiminta tarkoittaa lentoturvallisuustutkinnan näkökulmasta toimintaa, jonka katsotaan alkavan siitä hetkestä, kun ilma-aluksen ensimmäistä moottoria tai apuvoimalaitetta käynnistetään ensimmäisen kerran tarkoituksena suorittaa lento ja päättyvän siihen, kun viimeinen moottori on sammutettu tai roottori on pysähtynyt. Purjekoneiden osalta lentotoiminta katsotaan alkavan siitä, kun vetoköysi on kiinnitetty ilma-alukseen, ja päättyvän siihen, kun ilma-alus on laskun jälkeen pysähtynyt.

Lentoturvallisuustutkinta tarkoittaa lento- tai lennätystoiminnassa tai erikoisjoukkojen ilmailussa tapahtuneen onnettomuuden, vakavan vaaratilanteen ja vaaratilanteen johdosta tehtävää tutkintaa, johon kuuluu tietojen hankkiminen ja analysointi, johtopäätösten teko, syiden selvittäminen ja tarvittaessa turvallisuuteen liittyvien suositusten antaminen. Lentoturvallisuustutkintaa ei tehdä oikeudellisen vastuun kohdentamiseksi.

Muu sotilasilmailun vaaratilanne tarkoittaa miehittämättömälle ilma-alukselle tai lentolaitteelle lentotoiminnassa tai erikoisjoukkojen ilmailussa syntynyttä tapahtumaa, joka on vaarantanut lentoturvallisuutta ja jossa

1. Puolustusvoimien henkilöstöön kuuluva tai ulkopuolinen henkilö on ollut ilmeisessä vaarassa loukkaantua tai saanut vain lieviä vammoja tai
2. Puolustusvoimien kalustolle tai ulkopuoliselle omaisuudelle on aiheutunut merkittäviä taloudellisia vahinkoja.

Miehittämättömällä ilma-aluksella ja lentolaitteella onnettomuudeksi tai vaaratilanteeksi ei katsota tapahtumaa, jossa kalusto vaurioituu sen hallitun normaalin käytön yhteydessä.

Muu sotilasilmailuonnettomuus tarkoittaa tapausta, jossa lentotoiminnan yhteydessä miehittämättömälle ilma-alukselle tai lentolaitteelle on tapahtunut onnettomuus tai erikoisjoukkojen ilmailussa tapahtunut onnettomuus, jossa

1. Puolustusvoimien henkilöstöön kuuluva tai ulkopuolinen henkilö on kuollut tai loukkaantunut vakavasti tai
2. Puolustusvoimien kalustolle tai ulkopuoliselle omaisuudelle on aiheutunut huomattavia taloudellisia vahinkoja.

Sotilasilmailu tarkoittaa ilmailua miehityllä tai miehittämättömällä sotilasilma-aluksella, sotilaslentolaitteella tai lentolaitteella sekä erikoisjoukkojen ilmailua. Sotilasilmailua on

---

myös Puolustusvoimien toimeksiannosta tapahtuva ilmailu siviili-ilma-aluksella ja -lentolaitteella.

Sotilasilmailuonnettomuus (lento-onnettomuus) tarkoittaa sellaista lentotoiminnan yhteydessä syntynyttä tapahtumaa, jossa

1. miehistöön tai huoltohenkilöstöön kuuluva tai ulkopuolinen henkilö on kuollut, kadonnut tai loukkaantunut erittäin vakavasti tai vakavasti tai
2. miehitetty ilma-alus on tuhoutunut, kadonnut tai kärsinyt vakavia vaurioita tai
3. ulkopuoliselle omaisuudelle on aiheutunut huomattavia vahinkoja.

Sotilasilmailutoiminnan harjoittaja tarkoittaa sotilasilmailun turvallisuutta valvovan kansallisen sotilasilmailuviranomaisen toimivallan alaista puolustushaaraesikuntaa, pääesikunnan alaista laitosta tai muuta organisaatiota, jolle on sopimukseen perustuen annettu pysyvä oikeus harjoittaa sotilasilmailua Suomessa ja/tai maan rajojen ulkopuolella.

Suuronnettomuuden vaaratilanne tarkoittaa vaaratilanteita, joissa suuronnettomuuden vaara on ollut ilmeinen. Sotilasilmailussa tapahtunut suuronnettomuuden vaaratilanne tutkitaan turvallisuustutkintalain perusteella.

Suuronnettomuus tarkoittaa onnettomuutta, jota on kuolleiden tai loukkaantuneiden taikka ympäristöön, omaisuuteen tai varallisuuteen kohdistuneiden vahinkojen määrän taikka onnettomuuden laadun perusteella pidettävä erityisen vakavana. Sotilasilmailussa tapahtunut lento-onnettomuus, joka täyttää suuronnettomuuden tunnusmerkit, tutkitaan turvallisuustutkintalain perusteella.

Vaaratilanne tarkoittaa sellaista lentotoiminnan yhteydessä syntynyttä tapahtumaa, joka on uhannut lentoturvallisuutta ja

1. jossa ilma-alus on kärsinyt vakavan vaaratilanteen määrittelyä lievempiä vaurioita tai
2. joka joissakin muissa olosuhteissa olisi saattanut johtaa lento-onnettomuuteen tai
3. joka on merkittävä lentoturvallisuusmielessä tai

-
4. joka on aiheutunut pelastautumisvarusteiden toimintahäiriöstä tai miehistön psykofysiologisesta häiriöstä tai
  5. joka on johtanut pakkopudotukseen, tahattomaan kuorman pudotukseen, tahattomaan asejärjestelmän käyttöön tai asejärjestelmän toimintahäiriöön tai muuhun asejärjestelmän normaalista toiminnasta poikkeavaan tapahtumaan tai
  6. joka aiheuttaa yleistä mielenkiintoa ulkopuoliseen omaisuuteen tai ulkopuolisiin henkilöihin kohdistuneen uhan vuoksi.

Vakava vaaratilanne tarkoittaa sellaista lentotoiminnan yhteydessä syntynyttä tapahtumaa, joka on vakavasti uhannut lentoturvallisuutta ja jossa

1. miehistöön tai huoltohenkilöstöön kuuluva tai ulkopuolinen henkilö on saanut lento-onnettomuuden määrittelyä lievempiä vammoja tai
2. ilma-aluksen primäärirakenne on vaurioitunut tai moottori on rikkoutunut tai
3. ulkopuoliselle omaisuudelle on aiheutunut lento-onnettomuuden määrittelyä lievempiä vahinkoja (paitsi lentotoiminnan aiheuttamia meluvahinkoja) tai
4. tapahtuma on muutoin lentoturvallisuusmielessä poikkeuksellisen merkittävä.

Vakavaksi vaaratilanteeksi ei kuitenkaan katsota sellaista normaalin käytön aikana syntynyttä vioittumista, joka ilma-aluksen huolto-ohjeissa hyväksytään kunnan mukaan korjattavaksi.

Edellä olevissa määritelmissä viitatut henkilöstön loukkaantumisen sekä lentokaluston vaurioitumisen asteet on määritetty tarkemmin lentoturvallisuustutkintaa käsittelevässä sotilasilmailun viranomaisohjeessa SIO-Er-YI-006. Nämä määritelmät eivät koske vihollisen asevaikutuksesta aiheutuvia tilanteita.

---

1 LENTOTURVALLISUUSTUTKINNAN TARKOITUS

Lentoturvallisuustutkinnan tarkoituksena on yleisen turvallisuuden lisääminen, onnettomuuksien ja vaaratilanteiden ehkäiseminen sekä onnettomuuksista aiheutuvien vahinkojen torjuminen. Lentoturvallisuustutkinnassa selvitetään tapahtumien kulku, syyt ja seuraukset sekä tehdyt pelastustoimet ja viranomaisten toiminta.

Sotilasilmailun lentoturvallisuustutkinnan päämääränä on selvittää syyt, jotka ovat aiheuttaneet sotilasilmailussa tapahtuneen onnettomuuden, vakavan vaaratilanteen tai vaaratilanteen tai ovat vaikuttaneet sellaisen syntymiseen. Syiden perusteella on käynnistettävä mahdolliset turvallisuutta parantavat toimenpiteet vastaavanlaisten tapahtumien ehkäisemiseksi.

Lentoturvallisuustutkinnassa ei selvitetä syyllisyyskysymyksiä eikä tapahtumaan osallisten korvausvelvollisuutta. Jos tapahtumaan liittyy rikosoikeudellista moitittavuutta, on kurinpitoesimiehen harkittava sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain mukainen esitutkinnan tarve.

Jos tapahtuma johtaa siinä mukana olleiden henkilöiden osalta esitutkimamenettelyyn, ei lentoturvallisuustutkintaa tule saattaa loppuun ennen esitutkinnan valmistumista, ellei se ole lentoturvallisuussyistä ehdottoman välttämätöntä.

2 LENTOTURVALLISUUSTUTKINTA SOTILASILMAILUSSA

2.1 Onnettomuudesta, vakavasta vaaratilanteesta, vaaratilanteesta ja poikkeamasta ilmoittaminen

Sotilasilmailutoiminnan harjoittaja on velvollinen ilmoittamaan lentopalveluksessa tapahtuneesta onnettomuudesta, vakavasta vaaratilanteesta ja vaaratilanteesta välittömästi. Sotilasilmailutoiminnan harjoittajan on ohjeistettava ilmoituskäytäntö ja varmistuttava siitä, että Sotilasilmailun viranomaisyksikkö saa tiedon asiasta.

Sotilasilmailutoiminnan harjoittajan ja/tai Ilmavoimien esikunnan lentoturvallisuusyksikön ja/tai Sotilasilmailun viranomaisyksikön on ilmoitettava Onnettomuustutkintakeskukselle ja Liikenteen turvallisuusvirastolle onnettomuudesta ja vakavasta vaaratilanteesta. Ilmai-

---

lulaissa tarkoitetusta lentoturvallisuutta vaarantaneesta poikkeamasta, johon liittyy siviili-ilmailu tai sen palvelut, on ilmoitettava Liikenteen turvallisuusvirastolle.

2.2 Lentoturvallisuustutkinnan yleiset periaatteet

Sotilasilmailussa tapahtunut lento-onnettomuus tai vakava vaaratilanne tutkitaan siten kuin laissa sotilasilmailuonnettomuuksien tutkinnasta (526/2011) ja turvallisuustutkintalaissa (525/2011) säädetään. Yksityiskohtaiset menettelyohjeet ovat sotilasilmailun viranomaisohjeessa SIO-Er-YI-006, ”Toiminta sotilasilmailun lentoturvallisuustutkinnoissa”.

Sotilasilmailuviranomaisen on tutkittava sellaiset onnettomuudet ja vakavat vaaratilanteet, jotka koskevat yksinomaan sotilasilmailua. Jos onnettomuuden uhrina on asevelvollisuuslaissa tai naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetussa laissa tarkoitettua palvelusta suorittava, onnettomuuden tutkii kuitenkin Onnettomuustutkintakeskus.

Sotilasilmailun viranomaisyksikön päällikkö asettaa vuosittain sotilasilmailuonnettomuuksien tutkintaryhmän ja nimeää sen johtajan, pysyvät jäsenet ja varajäsenet.

Sotilasilmailun viranomaisyksikön nimeämän tutkintaryhmän oikeus turvata ja tutkia onnettomuuspaikka ja onnettomuuteen joutunut kalusto, kuulla asianomaisia ja mahdollisia tapahtuman silminnäkijöitä sekä oikeus saada kaikki tarpeellinen tapahtumaan liittyvä tieto perustuu turvallisuustutkintalakiin.

Sotilasilmailussa onnettomuutta tai vakavaa vaaratilannetta vähäisemmän vaaratilanteen tutkinnassa noudatetaan soveltuvin osin mitä laissa sotilasilmailuonnettomuuksien tutkinnasta säädetään. Tutkintaryhmälle turvallisuustutkintalaissa säädetyt oikeudet ja velvollisuudet eivät tällöin kuitenkaan sovellu. Sotilasilmailutoiminnan harjoittajan on ohjeistettava lentoturvallisuustutkinta ja järjestettävä riittävät resurssit tutkinnan suorittamiseksi sotilasilmailun viranomaisohjeessa SIO-Er-YI-006 kuvattuja periaatteita soveltuvin osin noudattaen.

Suuronnettomuudet ja niiden vaaratilanteet tutkitaan turvallisuustutkintalain perusteella. Kansainvälisen sotilasilmailutoiminnan yhteydessä on otettava huomioon valmius toteuttaa lentoturvallisuustutkinta noudattaen toimintaan osallistuvien valtioiden välisiä sopimuksia.

2.5 Lentoturvallisuustutkinnan päätöskäsittely

Lentoturvallisuustutkinnan päätöskäsittely tapahtuu Sotilasilmailun viranomaisyksikössä. Sotilasilmailutoiminnan harjoittaja esittelee sotilasilmailuonnettomuuksien, muiden sotilasilmailuonnettomuuksien, vakavien vaaratilanteiden ja vaaratilanteiden johdosta käsketyt toimenpiteet Sotilasilmailun viranomaisyksikölle osana viranomaispäätöksen valmistelua.

Sotilasilmailun viranomaisyksikön on annettava päätös kaikista tutkittavaksi määräytyistä tapahtumista. Yksikön päällikön allekirjoittamassa, tapahtumaa koskevassa viranomaispäätöksessä on arvioitava tehtyä lentoturvallisuustutkintaa ja sotilasilmailutoiminnan harjoittajan tapahtuman tutkinnan perusteella käynnistämiä toimenpiteitä. Yksikön päällikkö voi päätöksessään edellyttää käynnistettäväksi toimenpiteitä, jotka eivät sisälly sotilasilmailutoiminnan harjoittajan käskemiin toimenpiteisiin tai poikkeavat niistä. Sotilasilmailun viranomaisyksikön päätöksen edellyttämien lisätoimenpiteiden toteuttamisen käsknee kyseisestä sotilasilmailusta vastaava puolustushaaraesikunta.

Sotilasilmailun viranomaisyksikön on toimitettava sotilasilmailuonnettomuuden, muun sotilasilmailuonnettomuuden ja vakavan vaaratilanteen tutkinta-aineisto ja sen perusteella tekemänsä päätös sotilasilmailuonnettomuuksien tarkastuslautakunnan käsiteltäväksi siten kuin laissa sotilasilmailuonnettomuuksien tutkinnasta säädetään. Sotilasilmailuonnettomuuksien tarkastuslautakunta antaa sotilasilmailuviranomaiselle lausunnon sotilasilmailuonnettomuuden, muun sotilasilmailuonnettomuuden tai vakavan vaaratilanteen syistä ja käynnistettyjen toimenpiteiden riittävydestä.

2.6 Tutkintaselostus

Sotilasilmailun viranomaisyksikön on julkaistava tutkitusta sotilasilmailuonnettomuudesta, muusta sotilasilmailuonnettomuudesta ja vakavasta vaaratilanteesta julkinen tutkintaselostus sen jälkeen, kun sotilasilmailuonnettomuuksien tarkastuslautakunta on antanut tapauksesta oman lausuntonsa.

2.7 Lentoturvallisuustutkintojen toimenpidekäskyt

Sotilasilmailutoiminnan harjoittajan on seurattava annettujen toimenpidekäskyjen toimeenpanoa ja raportoitava tilanteesta Sotilasilmailun viranomaisyksikölle.

---

3 SIIRTYMÄSÄÄNNÖKSET

Ennen tämän määräyksen voimaantuloa käynnistettyihin lentoturvallisuustutkintoihin sovelletaan tämän määräyksen mukaisia menettelyjä niiltä osin kuin se on kohtuudella mahdollista. Sotilasilmailun viranomaisyksikkö ratkaisee tarvittaessa tapauskohtaisesti noudatettavat menettelyt.

4 POIKKEUKSET

Sotilasilmailun viranomaisyksikkö voi perustellusta syystä myöntää poikkeuksia tästä määräyksestä. Poikkeuslupaa on haettava kirjallisesti Sotilasilmailun viranomaisyksiköltä.

Yksikön päällikkö

Insinöörieversti

Kimmo Nortaja

Tutkimuspäällikkö

Insinöörieverstilutnantti

Juha Vantila